

МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ УЧИТЕЛЯ НУШ

У концепції «Нової української школи» окреслено **передумови оновлення методичної системи учителя**, зокрема:

1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.
2. Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.
3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
4. Ефективне управління школою та її автономія.
5. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.
6. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.
7. Нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і сформувати компетентності для життя.
8. Рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.
9. Сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу.

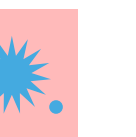
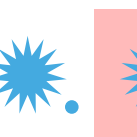
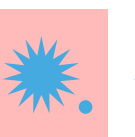
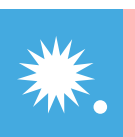
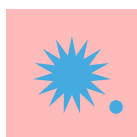
У традиційному навчанні всю відповідальність за прийняття рішень та вирішення проблем покладено на вчителя, натомість сучасне навчання таку можливість надає саме учням.

Сучасна дослідниця активних методів навчання Суджата Мехта узагальнила **6 характеристик сучасних методів навчання** у статті «Сучасні методи навчання – настав час для змін»:

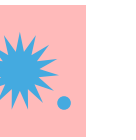
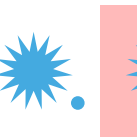
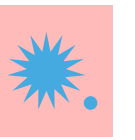
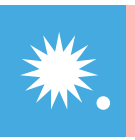
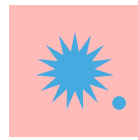
- Орієнтація на учня
- Навчання на основі діяльності
- Інтерактивний підхід
- Різноманітні форми взаємодії учнів
- Інтегрований характер - можливість отримати знання з кількох тем, вивчаючи одну
- Співпраця на рівних умовах

Оксана Лютко систематизувала **такі нові ролі сучасного вчителя** у посібнику «Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів»:

РОЛЬ	ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ	ФУНКЦІЇ
Фасилітатор відповідає за групову динаміку	– допомагає, полегшує, сприяє дітям у засвоєнні ними змісту та навичок, передбачених навчальною програмою, з урахуванням їхнього рівня розвитку, індивідуальних інтересів та навчальних стилів;	– залучення до повноцінної участі; – сприяння взаєморозумінню; – стимулювання до прийняття взаємоприйнятних рішень; – культивування почуття загальної відповідальності

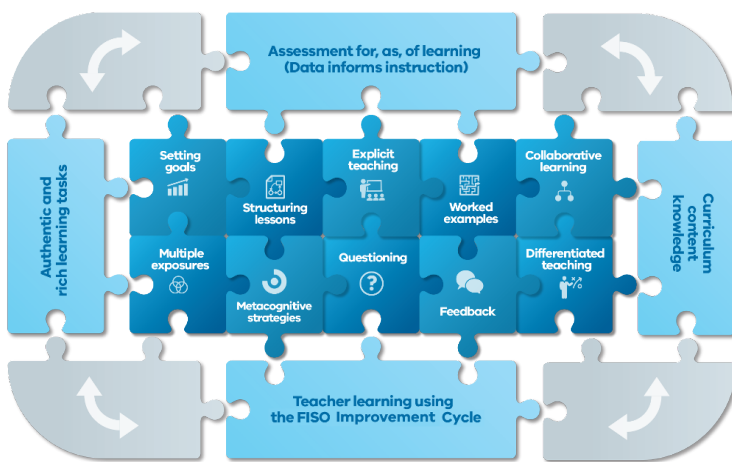
	<ul style="list-style-type: none"> – створює безпечне середовище для групової роботи; – використовує колективний інтелект 	
Тьютор спеціаліст із формування майбутнього	<ul style="list-style-type: none"> – скеровує учня та працює із його запитам, допомагає йому зрозуміти себе, поставити правильні питання, уточнити їх, обрати траєкторію руху та досягнути її; – веде індивідуальні або групові заняття; – слідкує за соціалізацією, спілкуванням, вихованням учня 	<ul style="list-style-type: none"> – прагнення розгледіти потенціал учня, змодельовати шлях до поставленої мети
Менеджер взаємодіє з іншими людьми (учнями, батьками) з метою забезпечення їхньої активної скоординованої участі в досягненні поставленої мети	<ul style="list-style-type: none"> – планує та забезпечує ресурси; – планує різні види навчальної діяльності з урахуванням потреб та інтересів учнів 	<ul style="list-style-type: none"> – створення освітнього середовища, яке ефективно працює та відповідає сучасним вимогам, є привабливим для реального та потенційного споживача; – прагнення до творчості та гнучкості у формуванні установок, потреби і мотивів освіти, розвитку, соціалізації та раціонального використання часу
Наставник управляє педагогічним процесом	<ul style="list-style-type: none"> – допомагає учасникам переносити здобуті знання у практику; – заохочує рефлексивну практику; – самостійно встановлює інтенсивність та напрям навчання 	<ul style="list-style-type: none"> – допомога у досягненні особистого зростання; – прокладення шляху до поставленої мети
Консультант володіє специфічною інформацією з певного питання	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомлений з останніми досягненнями у роботі з учнями; – уміє слухати; – поширює сучасні тенденції та дослідження 	<ul style="list-style-type: none"> – надання учням інформації або джерел, яких їм не вистачає у ході виконання навчальних дій; – у разі потреби надання допомоги у їхньому пошуку
Лідер приймає найбільш відповідальні рішення	<ul style="list-style-type: none"> – ділиться знаннями, навичками, розвиває можливості інших учасників освітнього процесу; – веде за собою; – сприяє успіху інших учасників освітнього процесу 	<ul style="list-style-type: none"> – управління колективом, організація його діяльності; – планування роботи від початку до кінця

<p>Модератор веде обговорення, слідкує за дотриманням правил</p>	<p>– стежить за ходом дискусії; – допомагає розібратися у незрозумілому питанні</p>	<p>– управління дискусією з метою прийняття правильного рішення</p>
<p>Едвайзер радник, консультант</p>	<p>– має глибокі знання в конкретній галузі</p>	<p>– дає поради</p>
<p>Ментор зацікавлений у розвитку знань, умінь, навичок та міжособистісних стосунків</p>	<p>– наближає учня до результату, надаючи практичні поради</p>	<p>– допомагає школярам лише тоді, коли вони про це попросять</p>

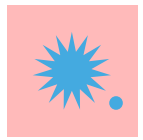
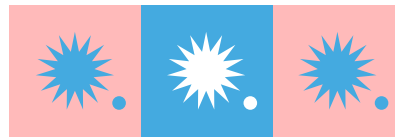
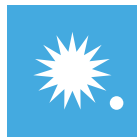
Міжнародні освітні експерти Джон Хетті та Роберт Марцано проаналізували десятки тисяч освітніх документів, щоб знайти, узагальнити та класифікувати найкращі підходи до навчання за рівнем їхньої здатності покращувати розуміння учнями теми.

У 2022 році Департамент освіти та навчання штату Вікторія (Австралія) створив на основі дослідження інтерактивний ресурс під назвою "HITS", метою якого є огляд 10 стратегій навчання високого впливу та який містить корисні ресурси для подолання розриву між науково-обґрунтованою практикою та досвідом у класі.

10 найефективніших стратегій навчання (на основі дослідження Джона Хетті та Роберта Марцано)

- Формулювання цілей
- Структурування уроків
- Явне навчання
- Напрацьовані приклади
- Спільне навчання
- Варіантність повторення
- Опитування

- Зворотний зв'язок
- Метакогнітивні стратегії
- Диференціація

1. Формулювання цілей

Ефективні вчителі встановлюють і повідомляють чіткі цілі уроку, щоб допомогти учням зрозуміти критерії успіху, взяти на себе зобов'язання навчатися та забезпечити належне поєднання успіху та труднощів.

Є два аспекти формулювання цілей, які допомагають учням досягти успіху:

- чітко формулюйте цілі навчання та повідомте їх дітям;
- переконайтесь, що ці цілі чітко описують критерії успіху для учнів, щоб вони могли його досягти.

Спробуйте у своєму класі наступне:

запропонуйте учням на початку семестру занотовувати їхні цілі у вивченні предмета.

Потім разом розбийте ці цілі на досяжні навчальні кроки-наміри. Це не тільки допоможе зміцнити впевненість учнів і відчуття успіху, але й сприятиме глибокому навчанню.

2. Структурування уроків

Ефективні вчителі планують і проводять структуровані уроки, які містять низку чітких кроків і місточків між ними, а також навчальні шаблони для формування знань і навичок учнів.

Створення чіткої структури уроку, яка забезпечує ритм та формує рутини для учнів, може допомогти їм досягнути успіху.

Під час уроку, у разі якщо учні стають пасивними, педагоги можуть повернутися до підходу, орієнтованого на вчителя.

Запропонуйте на початку кожного уроку прийом «Виконайте зараз», мета цього прийому — перевірити розуміння теми за допомогою чеклистів попереднього уроку, відповіді на запитання чи взаємоопитування.

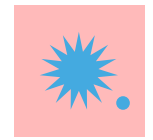
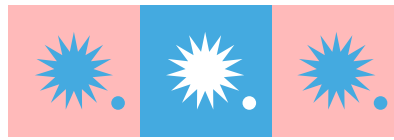
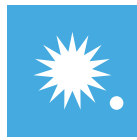
Це надасть учням можливість переглянути попередню тему або попрацювати ще раз над важливою навичкою.

3. Явне навчання

Ефективні вчителі використовують явне навчання, щоб надати інструкції, продемонструвати концепції та розвинути знання та навички учнів. На практиці явного навчання учителі показують учням, що і як робити, а також створюють на уроках можливості для того, щоб учні продемонстрували розуміння та застосували отримане.

Кроки для досягнення:

- Визначення та озвучування навчальних цілей та критеріїв успіху.
- Оцінювання розуміння учнів.

- Надання часу для завершення роботи чи її корегування.

4. Напрацьовані приклади

Ефективні вчителі використовують напрацьовані приклади, щоб зменшити когнітивне навантаження учнів, дозволяючи їм зосередитися на розумінні процесу, який веде до відповіді, а не на самій відповіді.

У свою чергу, це покращує розуміння учнів та навички вирішення проблем.

5. Спільне навчання

Ефективні вчителі надають учням можливість брати участь у гнучких групах для командної праці зі значущими завданнями та відповідають на запитання, які сприяють досягненню цілей навчання.

Швидкий спосіб розширити співпрацю учнів – використати вправу «Подумай в парі й поділися». Учитель просить учнів подумати над твердженням, проблемою чи рішенням, а потім обговорити свої думки з партнером, перш ніж поділитися ними з класом.

Найкраще в цьому способі те, що він не вимагає підготовки й може використовуватися у будь-якій частині уроку.

6. Варіантність повторення

Потрібно три-чотири взаємодії з відповідною інформацією, щоб нова конструкція знань була створена в робочій пам'яті, а потім перенесена в довгострокову пам'ять мозку.

Використовуючи на початку уроку коротку вправу «Вхідний квиток», запитайте в учнів щось із попередньої теми — таким чином ви активізуєте їхні фонові знання, на які вони можуть спиратися під час уроку та діяльності. Це створює можливість для школярів поставити більше запитань або прояснити будь-які непорозуміння.

Аналогічну вправу «Квиток на вихід» можна запропонувати у кінці уроку, таким чином перевіряючи розуміння опанованої теми.

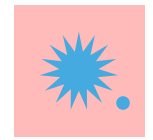
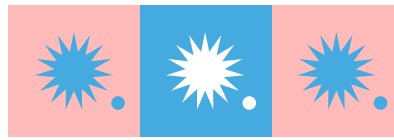
7. Опитування

Ефективні вчителі регулярно використовують опитування як інтерактивний засіб залучення та виклику для учнів, а також як інструмент для перевірки розуміння матеріалу та оцінки ефективності викладання.

- Заохочуйте школярів ставити запитання одне одному.
- Спонукайте їх давати відповіді на запитання.

8. Зворотний зв'язок

Його використовують, щоб зібрати інформацію про те, наскільки учні розуміють матеріал, допомогти їм покращити власне навчання та перевірити вплив власної практики.

9. Метакогнітивні стратегії

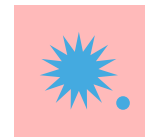
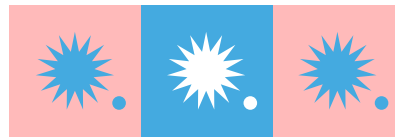
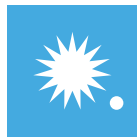
Цей інструмент допомагає учням розвинути усвідомлення власного навчання, здатність до саморегулювання, стимулювати та підтримувати їхню мотивацію до навчання

Запропонуйте вашим учням подумати про процес власного навчання за допомогою рефлексивних завдань. Це може стати потужним інструментом для залучення та мотивації.

10. Диференційоване навчання

Учителі використовують дані щодо готовності учня чи учениці до навчання, прогресу у навчанні та опануванні знань, щоб внести корективи до навчального процесу для деяких із них.

Диференціація – це процес пристосування навчання до індивідуальних потреб учнів. Його мета полягає в тому, щоб покращити змістовні знання та навички кожного учня, незалежно від попереднього навчання. Цього можна досягти, зосередившись на адаптації змісту, процесу, продукту чи навчального середовища.

Джерела:

- Державний стандарт базової середньої освіти 5-9 класи Нової української школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/no-va-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення 5.09.2022)
- Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2019. — 208 с
- Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОІППО, 2022. 168 с. - Режим доступу: https://roippo.org.ua/upload/i-block/afe/put_vnik-dlya-vchitelya-5_6_-klas_v.pdf (дата звернення 5.09.22)
- Sujata Mehta. Modern Teaching Methods – It’s Time For The Change. - Режим доступу: <https://eduvoice.in/modern-teaching-methods/> (дата звернення 5.09.22)
- High Impact Teaching Strategies: Excellence in Teaching and Learning// Department of Education and Training, Melbourne June2017, revised and updated October 2020. - Режим доступу: <https://www.education.vic.gov.au/Documents/school/teachers/support/high-impact-teaching-strategies.pdf> (дата звернення 5.09.22)